

ונקראה למיתה של תורה לפי שיש בה קבלת פול חלכות שמים וסרטול
בספר תורה דהיינו שרטוט פירושו שרטוט הפליין והתחמון
ושני הנדדן נלמד אלל למל מקום
אומר רבינו תם טוב לשרטט וכו'
ונש"ע פסק כרוז פוסקים דס"ח
פסולה אם לא שרטט את כולה ועיין
מדן שרטוט לקמן בסיומן רפ"ד:

ופירש ר"י לא אתא לאפוקי סבין (י) אלא עופרה
וכיוצא בו שצובע. ופירש רבינו תם שאינו חובה
לשרטט אלא טוב לשרטט כדי ליפות הכתב
שיהא נאה והרמב"ם פסלה בלא שרטוט ולזה
הסכים אדוני אבי הרא"ש ז"ל: (י) ואינה
נכתבת אלא בדיו ופירש רבינו תם שאין נקרא
דיו אלא שעושין אותו ממיני קוצים יבן ידועים
שמבשלים אותם ועושין אותו ממימיהן אבל לא
אותו שעושין מעפצ"ם ופסול לספר תורה ואדוני
אבי הרא"ש ז"ל כתב שהוא כשר כיון שהוא
עשוי (יט) עם קומ"ם:

סימן ערב

פרטי רוחי דיונים התנאורים בזה הסימן

[T-4] שיעור אורך הספר תורה היקפו היעור והחב כל דף
ושיעור אורך היריעה ואם נדמן לו ירעה בת י רשן ומשפט דף
אחרון:

א אין עושין ספר תורה לא ארכו יתר על היקפו
ולא היקפו יתר על ארכו פירוש יכוין שיהא חוט

ו ואינה נכתבת אלא בדיו.
בר"מ פסק הכונה (סוף דף ק"ג):
כתב שלא בדיו או שכח את
האזכרות מהם הר' אלו ינמו:
ומה שכתב ופירש רבינו תם
שאינו נקרא דיו אלא שעושין
אותו ממיני עצים ידועים וכו'.
כך כתב המוספסות משמו נכמה
מקומות נפרק ב' דמגילה (דף י"ט).
ונפרק ב' דגיטין (דף י"ט). ונפרק ב'
דשנה (דף כ"ג). ונשלקן ערוך פסק
כהר"ש דדיו העשוי מעפצ"ם עם
קומ"ם כשר וכן נהגין כל הסופרים
וכך היא דעה הרמב"ם נפרק א'
מהלכות מפילין:

ערב א אין עושין ספר תורה

לא ארכו וכו'. בר"מ סוף פרק קמ"א דנדר"א (ר"ט דף י"ד):

דספר תורה נתי שרטוט דגיטין (משפ"ט נ"ג) כתיבה כתיבה ממחה וגם
סמ"ג (פסק מה פ"י) כתב שר"י מפרש כשרות רש"י וכן מוכח מירושלמי
וכן דעת הר"ן נפרק ב' דמגילה (ה):
ד"ה הלכות (ה) וכן פסק הרמב"ם
נפ"ו מהלכות פ"ח (ה"ד) דס"ח
שכתב בלא שרטוט פסול:
ומ"ש רבינו בשם ר"י דהא
רתניא פסולין בקנה לא אתא
לאפוקי סבין וכו'. כ"כ המרדכי
מהלכות קטנות (ס"ח חקמ"ג) וכן כתב
בספר התלמוד (ס"ח קט"ו) וסמ"ג (ס"ח)
ועה"כ מ"מ (תפ"ח) פ"ח א"ח
כתב עוד המרדכי מהלכות
קטנות (ס"ח חקמ"ג) בשם אור זרוע
(ה"ח ס"ח חקמ"ג) בשרטוט פלגו
מסופק רבט שמהה אם נר"ן
שרטוט שיהא יוכר וקיים לעולם כגון
לשרטט נצחל או סגי בשרטוט כדי
שיהא נראה לסופר שיכתוב שזה
כגון נצחל או בעופרת ואע"פ
שלאחר זמן נמחק השרטוט או אם
יוכל לשרטט בדיו או נצבע המתקיים
כל הימים שהכתב קיים וקל"ח נראה
לשון שרטוט גומא ומר"ן:

ו ואינה נכתבת אלא בדיו.

כתב שלא בדיו או שכח את האזכרות

ס"ח הר' אלו ינמו. וירושלמי פ"ק דמגילה (ה"ט) הלכה למשה מסיני

כתב א"ן הירמי בשבועה וכן הדין שאסור לכתוב שם משום ספר מר"ד ספרים וכן כתב הוא נחשונה (ד): [בדק הבית] וז"ל הרמב"ם בפרק

א' (ה"ה) שאם כתב אות אחת בשאר מיני צבעונין או בזהב פסול [עד כאן] ומ"ש בשם ר"ת. כן כתב משמו המוספסות נפרק ב'

דשנה (כ"ג ד"ה בל) ופ"ב דגיטין (י"ט ד"ה ד"ו) ופרק ב' דמגילה (י"ט ד"ה פ"ג) ולמד כן מדתן נפרק ב' דגיטין ככל שכתבן בדיו ותני

עלה [וכן רבי ס"א כתב נמי טריא ולפ"א] כשר משמע דלפ"א לאו הי"ט דיו דמתחילין וכן כתב ספר התלמוד (ס"ח קט"ו) וסמ"ג (ע"ח מה

ק"ו). והר"ש כתב בהלכות פ"ח (ס"ו ו) דאינה רחיה דמי עפ"א למדיה א"ן נקרא דיו א"ל כשמעריבין ט קומ"ם שקורין גומ"א נלמו

נקרא דיו ור"ח לכבוד ט אפילו על הקלף מעופ"ן. והרמב"ם בפירוש המשנה פ"ב דטוטה (פ"ד) כתב שמי שאומר שס"ח הכתוב נאלחומר

פסול הוא טועה ויבאר שם המעמיק שאלחומר הוא של עפ"ים ומפילין נטובו קנקנטוס. ופ"ח מהלכות מפילין (ה"ד) כתב שהדיו העשוי מעפ"ן

השמיים מגובל בשרף האילין ומעט דבש ושרי נמי עפ"ים ויזול ט ש"ס סמקט יהיה נמחק הוא הדיו שמהה מן המוחזק לכתוב ט

ספרים מפילין ומוחוזה וא"ס כתב שלשתן נמי עפ"א וקנקנטוס שהוא כומד וי"ט נמסק כשר א"כ מה מעטת ההלכה למשה מסיני שיהיו

כותבין בדיו למעט שאר מיני נצבעונין כגון האדום והירוק ויזול נה"ס ש"ס נצ"ב אפילו א"ח א"ח בשאר מיני נצבעונין או מהצ הר' אלו

פסולים ע"כ. ונהגו העולם כדברי הרמב"ם והר"ש וכן נראה שה"ס דע"פ המוספסות ורביט שמהה שכתב הגהות מיימון (שם אות ג) (ה):

ז כתבו הגהות מיימון נפרק ב' (דפוס קושט"א אות א) בשם סה"ק (ד) דדן ספר תורה ופוחה שזה לדון מפילין לענין שגרי"ך לכתבם מיימון (ו):

ערב א אין עושין ס"ח לא ארכו יותר על היקפו ולא היקפו יותר על ארכו. בר"מ פ"ק דכ"כ (י"ד):

דרכי משה

(ד) ועיין לקמן סוף סימן רפ"ד: (ה) וסיהו מצוה מן המובחר לכתוב בדיו העשוי מעפ"ן כמו שפירש בדברי הרמב"ם פ"א דהלכות

(ס"ח) [תפילין] וכ"כ מהר"ל בחשובה סימן קי"ט דיש להתמיר שלא לכתוב כי אם בדיו כשר ומשמע בספר הזוהר פרשת תרומה דף

(ע"ב ע"א) (ע"א): דאין לעשות הדיו רק מדברים הבאים מן העץ: (ו) כתב בהגהות מרדכי פ"ק דגיטין (ע"א דף תר"ו) (ס"ח שכו) דיש

דסביבא ליה דצריך לכתוב ס"ח בקולמוס של קנה ולא בקולמוס של נרעה:

פרישה

ומזה על עור חיה טהורה וק"ל עכ"ל: (י) אלא שופרת וכיוצא בו שצובע ו"ן הכתב שעליו ניכר יפה: (י"ט) ואינה נכתבת אלא בדיו.

שכן הלכה למשה מסיני (ובפ"ח יוסף בשם הרמב"ם ומהה מן המוחזק לכתוב בדיו הכשר מנען וסוהר מעטת מוחזק דף (ע"ב ע"א) [ג"ח] דאין לעשות הדיו רק מדברים

הבאים מן העץ. עד מן המגילה): (י"ט) עם קומ"ם. שר"י (שם ק"ד) גומ"א נלמו והוא שרף האילין:

חדושי הגהות

[ג] בשתי הסוגיות בעיטין (י"ט). וכנסת (ק"ד): אימ"ל רב מנח"ל וי"ט נהר"ש [ג] ועיין בהגהות אשכנזי (ש"ס):

הגהות והערות

[ב] כ"ה בדפוס. בדפוס דיהתפרטם ובכתי"ב. בדפוס ורשא-וילנא הגירסא. מסיני "בצ"ס". בחו"ס שם הגירסא "קליפי צע"ס". וכן הגירסא בדפוס קניעסבורג
"קליפות צע"ס": [ג] בשפ"ים שלנו נרסס בדא"ש "ר' ח"א": [ד] כן גם הגירסא בהג"מ ופוס קרסטא. אך בהג"מ שלפנינו מביא זאת בשם ספר
התלמוד, והוא בספר התלמוד ה"ל תפילין ס"ח ר"ח. ויתכן שנרסס בשמות "מה"ק"י במקום "מה"ת"י".

יורה דעה ערב הלכות ספר תורה

בית חדש

ריא

ומ"ש והוא ששה טפחים בנייה. שס סאלו את רב שיעור ס"ח כמנה אמר (ליה) [לכן] צגול טפה טפחים נקלף איני יודע: ומ"ש רבינו בכתובה בינונית ואם הכתיבה גסה יתרבה השיעור וכו'. זה פשוט דלי לא כן מאי שיעורא יהי' אלף ודלי בנינונית שיער להס וכן הס דברי הרמ"ס בפ"ט מהלכות ס"ס (ה"א) וסס האריך נתינת סדר היאך יעשה הנהלה לכמו ספר מורה שיעלה לו ארכו כתיקפו: ומ"ש בשם הרא"ש שהעמוד הוא בכל"ף זה ואם אין שיעור לעובי העמוד וכו'. הס דבריו בהלכות ס"ס (פ"ו ה)

ומ"ש בשם הרא"ש והעמוד שישוין לה במסופה וכו'. שאלת ספר תורה כמו כן ור"ל שהיקף טפה טפחים עם עמוד אחד שנוספה סוף דלוק דרך לגללה מסופה (האשה בלא עמוד שנוספה והכי ליתא להם (יד) ספר מורה לחלוחו הוא בגלל ולפי דברים רש"י לשם ספר שכתב חסיה וכו' קורן פגמיה פגמת המלך כהקלל וטעם גדול פוה עשויס אין לו אלף עמוד אחד ועלל מחלוחו לפוה עד כאן לשונו. הסופוס (יד: ד"ה יוסה) דחו פיעוסו ולחמו דלוק הלוקן משמע כן ועוד דלוק סגרה כעולה לקרות פגמיה שגלול טולה וכו' מחסיה למרען נמי שערסין אופה מחאד כלפי שמע דהיינו לחלוחה ונהדיל נרסיקן פדולחמו פ"ק דמגילה (פ"י) עוסה לדס עמוד לפסד פופו ככ"ל גו. וכן הס דברי הרא"ש ועיין מהוספות (טו דף ר"ג) ד"ה ופוסה פה"ש, ל"כ לפי זה שיעור היקף ר' טפחים הוא עם הספוד שפופו לחוד. מייס נקורין פגמ' לרך שיהיו נו כי עמודים וכדכתיב רבנו שישן רע"ה דמחאד להס (פ"ו ד: ספר מורה בגלל

כמע וז"ל יראה דהנך ר' טפחים נהדי עמוד קאמר דהא בפ"ק דנכ"ה במר"ה (סס) קאמר בפ"ס שמונתה צלרון ואוכלה צלרון שני טפחים כי היקפה יהי ר' טפחים ועמוד אחד יהי לו ואס אין שיעור לעובי העמוד נקל יכול לשער שיהא כתיקפה ר' טפחים וכו'. ונראה מדברי רבינו ורבינו ירוחם (נ"ג ה"ג י"ה ע"ר) בן סהס מפרשים דבריו דמיפסטי פשיטא ליה שהעמוד הוא בכלל זה וכן הס דברי הפוסקים בפ"ק דנכ"ה במר"ה (יד: ד"ה מר) והכי קאמר מאחר שאין שיעור לעובי העמוד נקל יכול הוא לצרין וכו'. אבל הוא ז"ל בפ"ק דנכ"ה עמודים קאמר גבי ס"ה שמונתה צלרון דמסחמא היה העמוד כהוסה כשהתחת מצרון והיה עביה כי טפחים וז"ל שיש שיעור לעובי העמוד דלי לא כן מאי הדי קאמר [א] רב כהנא כהנ סכסס ס"ה ולא ליתפריד ליה אלף אחד אמאי ירבה או ימעט עובי העמוד

פרישה

סס ודי אמרש העמודים המונחים מצרון הן הן העמודים של ספר וכו' פסס דלירידיס הלאשון עני העמודים דקר"ל שדי מונחים מצרון טפחים היו ספודים והספר מורה ול"כ גם כן היו טפחים בגלל השני טפחים שצלרון ויהי בגלל טול בניעול על העמוד האחרון עד שהיה עובי עוב עני טפחים עם העמוד שהיה מסור ועומה נקנהו נוד הס"ה. וישוה והו קנת דוסק דהא ז"ל דאזו העמוד הראשון אף שהיה מסור פגמ' היה מונח על גבי הס"ה מצרון מן הדו ולא היה נכנס בגלל השני טפחים וגם אין עעם לדבר להיות פוה עמוד נחשב בגלל העובי פון שהיה בגלל טולו מסופו למסלו. לך עגריד דניסח"ה יועמוד שהיה פופו הוא בגלל"ה הדי עיקר דאזו עמוד היה ענקרש דחל בגלל השני טפחים וכו"ק:

דרישה

אבל קשה לזה שאם אין שיעור לעובי העמוד וכו' וילמא יש שיעור לעובי והשתא אתי שפיר הבל ולפה מספיק ליה להרא"ש אם העמוד הוא בכלל או לא ניכא דהוא בכלל כמו שהיו משפעות הגמרא ויש לו שיעור. ויש לומר וז"ל ראם כן לא היו שחקי חכמים מליחון שיעור לעובי העמוד ופרלא פיעו כשוס פוקוס שנתנו שיעור לעובי אי"כ הסכרא נתיבת שאין לו שיעור וא"כ אם הוא בכלל קשיא הא רוב כהנא ולכן כתב הרא"ש וספיקא הוא לכל הפחות ולכאורה היה נראה שכך יש לפרש ג"כ דברי הרא"ש שכתב רבינו אבל נראה שדוחק הוא לפרש כן דאם כן יהיו דבריו סתומים ביותר שאם תהיה כוונתו כמו שפירשנו ב"י היה לו להביא דברי רב כהנא כי היכי דנבין כוונתו ופרלא הכיאם נראה שפירשו כפוסטו כמו שפירשנו בפרישה. ונראה שג"כ כך פירש דבריו בהלכות קטנות ואנ"ש שבבבא בתרא נשתק הרא"ש כעובי העמודים ז"ל שכן הוא דרך הטופקים שפועם אחת מהתפקים דרך שקלא וטרףא ופעם אחרת מייחזים ומנומדיים וכדכתיב לצד אחד וגי' כזה הלך אחר פשטא דסוגיות הגמרא וכן הוסיפות כתבו דמוכת שם רעמוד הוא בכלל: ז"ל ומ"א (פ"ו ה"ג פ"ה) יש פוערים שפוקקים לכתוב אחריות ב"ה שפירי ברש"י העמודים וכן קצת הפוקקים לכתוב ר"ה ברש"י העמודים וקורין אחריו וזו העמודים ואין לדקוק בכל זה ואנ"ש הפוקקים יחד שלא יעשו או יראים הותב לשעמוס פשוט זה כי כל הדברים האלו אין להם שורש על מה שישמוכו עכ"ל. והוא סבורי הסדרי סוף הי"ק וספיק חב"ש וכו'

ערב (א) והוא ר' בפחים. דהלוחות היה ארכן ורחק טפה טפחים. מרדכי (פי טפקס) ומ"ג (עשן כה קו:): (ג) וכתב א"א הרא"ש ז"ל והעמוד ששושיין לה במסופה ובתחילתה הוא בכל"ף זה. כל"ז ומ"ה רמ"ה מס"ה שמונתה צלרון דעביה כי טפחים ומסחמא עם העמודים היסק מונסה צלרון כדי (לגלגל) [לגול] אופה וכל שיש עעמו טפס כתיקפו ג' ל"כ שמעיין דכ"ס ר' טפחים עם הפמודים ודוק פין באשיר"י בהלכות קטנות וכן אשיר"י פ"ק דנכ"ה במר"ה (דף קפ"ט) מדי ורדי (נפיוהו טוור ד"ה טופס). וכמדומה שגם מה שכתב שרץ למור עמוד במחלחה ובסופה הוא מהכוב מורי ורבי והגיה קן מדכמוט בלשן הרא"ש דנכ"ה במר"ה הנ"ל ז"ל דיקפו טפה טפחים נהדי עמודים וכו' פייס וכטנ

ערב [א] וכתב א"א הרא"ש ז"ל והעמוד ששושיין לה במסופה הוא בכל"ף זה. כן כתב הרא"ש בהלכות קטנות עצמן בהלכות ס"ה וכ"כ ג"כ בהלכות קטנות שנחקו על הלכות הרי"ף שבוני העמוד הוא בכלל השני טפחים ע"ש. אבל בפ"ק דבבא בתרא כתב הרא"ש תייל בשמעתי מוכח דהיקפו ששה טפחים בהדי עמודים קאמר גבי ס"ה שמונתה בארון דמסתמא היה העמוד בתוכה כשמונתה בארון והיה עוביה שני טפחים וע"ל שיש שיעור לעובי העמוד דאם לא כן מאי הדי קאמר רב כהנא כתב שבועים ס"ה ולא איתרמי ליה אלא אחד אמאי ירבה או ימעיט עובי העמוד עד דאיתרמי ותי אמרה דעמודים המתחיים בארון הן הן העמודים של ספר וכשהיו מוציאין הסי"ה לקרחה בו היו גוללין הספר סביב לעמודים וכשהיו מחזירין אותו לארון מסירין אותן העמודים כדי שיכנס באוחן שני טפחים במצד הלווחות או גיחא רעוביין שני טפחים היה בלא עמודין עכ"ל. מלשון זה משמע דספוקי מספיקא ליה אם העמוד בכלל השני טפחים וכתב ב"י ועל פי זה יש לפרש דבריו בהלכות ס"ה (תייל) שם יראה דהנך ר' טפחים בהדי עמוד קאמר דהא בפ"ק דבבא בתרא קאמר בס"ה שמונתה וכו' ועמוד אחד היה לו ואם אין שיעור לעובי העמוד נקל וכו' ועיין בב"י שמבין דהכי קאמר בפ"ק דבבא בתרא משמע דהנך ר' טפחים בהדי עמוד הם אבל קשה לזה שאם אין שיעור לעובי העמוד נקל יכול לשער וכו' דא"כ אמאי רב כהנא כתב ע" ס"ה ולא איתרמי ליה אלא חו הילכן מידי ספיקא לא גפיק עכ"ל. ונראה דא"ל מ"ש

הגדהות הגדוה

ערב (א) בגמרא שלטתנו ליתא רב סהל כהנ סכסס ס"ה ולא ליתפריד ליה אלף אחד אמאי ירבה או ימעט עובי העמוד

הגדהות והגדהות

הגדהות והגדהות והגדהות בשם המפורסם הראשון יבנתנה ובתחילתה"ו אף

לאמנעיתו ועושה לו עמוד חילך וחילך (וכדכתב רבינו נסיון רעח) ה:

ב ופ"ש ואם אין שיעור לעובי העמוד וכו'. הכי קאמר דאם לא היה שיעור לעובי העמוד א"כ בקל היה יכול לכונן וכו' וא"כ שיכנס באותן ב' טפחים שנצד

עד לאיתרמי ואי אמרת דעמודים המונחים בארון הן הן העמודים של ספר וכשהיו מוילחין הספר לקרות בו היו גוללין הספר סביב לעמודים וכשהיו מחזירין אותו לארון מסירין אותו העמודים כדי הלווחות או יתחא דעובין ב' טפחים היו בלא העמודים עכ"ל, נראה דספוקי מספקא ליה. ועל פי זה יש לפרש דבריו בהלכות ס"ת דהכי קאמר בפ"ק דצנא בתרא משמע דהנך ו' טפחים צהדי עמוד הם אבל קשה ליה שאם אין שיעור לעובי העמוד בקל יכול לשער וכו' וא"כ אמאי רב כהנא כתב ע' ולא איתרמי ליה אלא חד חילוך מדי ספיקא לא נפיק ד. ומדברי הרמב"ם בפ"ט משמע צהדיא דהיקף ו' טפחים בלא העמודים הם:

ב ורוחב כ" דף ודף יהיה כשיעור שיוכף לכתוב שלשה פעמים בו למשפחותיכם ולא פחות מזה וכו' ולא יותר מפני שענין הקורא משופטות וכו'. צרייחא צפרק הקומץ (מנחות ב): ופ"ש בשם ר"ת ור"ח דהיינו כשהכתיבה דקה וכו'. כ"כ שם המוספות (ד"ה עגון) וכן כתב הרא"ש בהלכות ס"ת (סי' ט). והגהות מיימון כתב בפ"ו (אות ט) כדי לכמוז למשפחותיכם שלשה פעמים פירש ר"ם דהיינו שיעור טפח [ב] ומשם כתב ר"ם דהיינו מכתיבה דקה אבל מכתיבה גסה הכל לפי הכוונת דג' למשפחותיכם מכתיבה

גסה: ג' מאלו הדפין או שתכיל ד' ה' ו' ז' ח' (ו) אבל לא יעשה של שנים ולא של ט' ועיקר הנוי משל ד' או ה' לפיכך אם נזדמנה לו יריעה בת ט' דפין והוא צריך לחלקה לא יחלקנה בענין שיהו ג' דפין באחת וששה בשנייה אלא שיהו ד' באחת וה' בשנייה. במה דברים אמורים בכל היריעות שבספר חוץ מבאחרונה אבל באחרונה אפילו אין בה אלא דף אחד שפיר דמי: (ט) ובאמצע השיטה לפיכך אם לא נשאר לו אלא דף אחד כדי שיסיים בסופו אותיות ארוכות מלמעלה למטה כדי שתחזיק תיבה אחת ד' או ה' שיטיף כדי שיסיים בסוף הדף:

גסה הוא יותר מטפח ודעת רבינו המחבר נראה שכל ג' למשפחותיכם מאותה כתיבה עכ"ל, ופ"מ (עשין כה קו:) ורבינו ירוסם (שם) כתב דברי ר"ם ור"ת:

ג ופ"ש ושיעור אורך היריעה כדי שתכיל ג' מאלו הדפין וכו' עד אפילו אין בה אלא דף א' שפיר דמי. הכל צרייחא שם: ד ופ"ש וצריך שיסיים בסוף הדף ובאמצע השיטה. מסקנא דגמרא שם: ופ"ש לפיכך אם לא נשאר לו אלא פסוק וכו' עד סוף הסימן. כ"כ המוספות (שם ד"ה פסוק) והרא"ש בהלכות ס"ת (סי' ט) דכיון דבסוף הספר אפילו פסוק אחד נדף אחד וקיי"ל דצריך שיסיים בסוף הדף יעשה אותיות ארוכות וכו' כדי שיסיים בסוף הדף. וז"ל הרמב"ם (פ"ו ה"ו) כשיגמור את המורה לרץ שיגמור באמצע שיטה שבסוף הדף ואם נשאר מן הדף שיטין הרבה מקצר ועולה ומתחיל מתחלת השיטה שבסוף הדף ולא יגמור את השיטה ומתכוין עד שיהיה לעיני כל ישראל באמצע שיטה שבסוף הדף:

פרישה ובעצור השורות שהם קרויים לאורך הדף. מורי ורבי (מהרש"ל שם ד"ה אורך). ולעד"ג מפני שהרבה יריעות תפורים יחד נקרא רחוק לאורך: (ו) אב"ד לא יעשה ש" ב' ולא ש" מ'. שהפירות של חסרי היריעות יפין זה כשארין בהן יותר מדאי חילוך לא יעשה יריעות קרות שלא יהו החפירות קרובים יותר מדאי חילוך לא יעשה יריעות קרות מדאי. רש"י פרק הקומץ דף ל' ע"א: (ח) ובאמצע השיטה וכו'. והטעם כתב המרדכי משום דלא נראה שנגמרה המורה דאלו סיים בסוף השיטה כשאר שיטות היה נראה דיש לו לכמוז יותר ע"ש בהלכות קטנות (דף ג' ע"ט): (ט) אע"פ שאין בסוף האחרון תיבות וכו'. שאם היו זה כל כך מיטות היה עושה מכל תיבה שיטה אחת באותיות ארוכות. יימוקי יוסף (בה"ל קטנת להר"ף ג' ד"ה אלא):

דרישה הביאם ע"ש שהמרדכי כתב ע"ז אי איישר חילי אבטליניה והג"מ קראם בורים ע"ש ועיין בהגהות מורי ורבי שנכתוב בס"ס ע"ה (אות ב):

חדושי הגהות [ב] צ"ל ומשם ר"ם כתב ר"ת דהיינו וכו':

(ג) ואם אין שיעור לעובי העמוד אם כן בקל יכול לכונן (ס"א לשער) שיהא בהיקפה ששה [טפחים] כי יעשה עובי העמוד כפי הצורך: ב ורוחב כל דף ודף יהיה כשיעור שיוכל לכתוב (ד) בו שלשה פעמים למשפחותיכם ולא פחות מזה מפני שנראה כאגרת כשהשיטות קצרות ולא יותר מפני שענין הקורא משופטות (ה) כשהשיטות ארוכות. וכתב רבינו תם בשם רבינו חננאל דהיינו דוקא כשהכתיבה דקה אבל בכתיבה גסה הכל לפי הנוי ויכול לעשות שיטות ארוכות שאין עיניו משופטות בו כשהכתיבה גסה: ג' (ו) ושיעור אורך היריעה כדי שתכיל ג' מאלו הדפין או שתכיל ד' ה' ו' ז' ח' (ו) אבל לא יעשה של שנים ולא של ט' ועיקר הנוי משל ד' או ה' לפיכך אם נזדמנה לו יריעה בת ט' דפין והוא צריך לחלקה לא יחלקנה בענין שיהו ג' דפין באחת וששה בשנייה אלא שיהו ד' באחת וה' בשנייה. במה דברים אמורים בכל היריעות שבספר חוץ מבאחרונה אבל באחרונה אפילו אין בה אלא דף אחד שפיר דמי: (ט) ובאמצע השיטה לפיכך אם לא נשאר לו אלא דף אחד כדי שיסיים בסופו אותיות ארוכות מלמעלה למטה כדי שתחזיק תיבה אחת ד' או ה' שיטיף כדי שיסיים בסוף הדף:

ד וצריך שיסיים בסוף הדף (ט) ובאמצע השיטה לפיכך אם לא נשאר לו אלא פסוק כשמגיע ליריעה אחרונה צריך שיעשה ממנו דף אחד כדי שיסיים בסופו (ט) אף על פי שאין בפסוק האחרון תיבות כמנין השיטות שבשאר הדפין יעשה אותיות ארוכות מלמעלה למטה כדי שתחזיק תיבה אחת ד' או ה' שיטיף כדי שיסיים בסוף הדף:

גסה הוא יותר מטפח ודעת רבינו המחבר נראה שכל ג' למשפחותיכם מאותה כתיבה עכ"ל, ופ"מ (עשין כה קו:) ורבינו ירוסם (שם) כתב דברי ר"ם ור"ת:

ג ופ"ש ושיעור אורך היריעה כדי שתכיל ג' מאלו הדפין וכו' עד אפילו אין בה אלא דף א' שפיר דמי. הכל צרייחא שם: ד ופ"ש וצריך שיסיים בסוף הדף ובאמצע השיטה. מסקנא דגמרא שם: ופ"ש לפיכך אם לא נשאר לו אלא פסוק וכו' עד סוף הסימן. כ"כ המוספות (שם ד"ה פסוק) והרא"ש בהלכות ס"ת (סי' ט) דכיון דבסוף הספר אפילו פסוק אחד נדף אחד וקיי"ל דצריך שיסיים בסוף הדף יעשה אותיות ארוכות וכו' כדי שיסיים בסוף הדף. וז"ל הרמב"ם (פ"ו ה"ו) כשיגמור את המורה לרץ שיגמור באמצע שיטה שבסוף הדף ואם נשאר מן הדף שיטין הרבה מקצר ועולה ומתחיל מתחלת השיטה שבסוף הדף ולא יגמור את השיטה ומתכוין עד שיהיה לעיני כל ישראל באמצע שיטה שבסוף הדף:

פרישה ובעצור השורות שהם קרויים לאורך הדף. מורי ורבי (מהרש"ל שם ד"ה אורך). ולעד"ג מפני שהרבה יריעות תפורים יחד נקרא רחוק לאורך: (ו) אב"ד לא יעשה ש" ב' ולא ש" מ'. שהפירות של חסרי היריעות יפין זה כשארין בהן יותר מדאי חילוך לא יעשה יריעות קרות שלא יהו החפירות קרובים יותר מדאי חילוך לא יעשה יריעות קרות מדאי. רש"י פרק הקומץ דף ל' ע"א: (ח) ובאמצע השיטה וכו'. והטעם כתב המרדכי משום דלא נראה שנגמרה המורה דאלו סיים בסוף השיטה כשאר שיטות היה נראה דיש לו לכמוז יותר ע"ש בהלכות קטנות (דף ג' ע"ט): (ט) אע"פ שאין בסוף האחרון תיבות וכו'. שאם היו זה כל כך מיטות היה עושה מכל תיבה שיטה אחת באותיות ארוכות. יימוקי יוסף (בה"ל קטנת להר"ף ג' ד"ה אלא):

דרישה הביאם ע"ש שהמרדכי כתב ע"ז אי איישר חילי אבטליניה והג"מ קראם בורים ע"ש ועיין בהגהות מורי ורבי שנכתוב בס"ס ע"ה (אות ב):

חדושי הגהות [ב] צ"ל ומשם ר"ם כתב ר"ת דהיינו וכו':

א"ח תרצא הרכות מגילה

מנח אברהם נ"י

קצנ

ה צריך להאריך וכו'. נראה דכל זה כשר דרעכד ועסי' תר"ל ס"ג וע' רמ"מ ס' ס"ח כמה כ"ה : ח בלנור וכל י מקרי לבור (טור מ"ל ש"ג) : ט ברכות ופוטוסי. ול"ד לכתוב בין הכתובים דהתם ח'ן יכרת שהיא מגילה מש"ח הכ"ה (רש"י ס' ק"ג) (ובתש"ן ס' רכ"ג כתב שלא יהא ברכות) כתובים זה למחלה) וכ"כ הג"מ ומרדכי ולבוש : י בחומש. כי י"א שיואל בזה כשעת הדחק ודוקא כשעשוי בגילוי כת"ש ס' קמ"ג ס"ב אלא שיש בו פסול אבל בחומש שלנו לכ"ע לא יאל"ה (כ"ח ו"מ במרדכי ובתנ"ח) : י"ג ש"ן שאינו בקי בגני' לשי"ן ואין שם מי

אלו נטוין בכל מינה והיבנה והניח ראיות ד ס ז צריך (ו) להאריך (ג) בוא"ו דיוותא [בנתיבתה וי"ח לבר : (ג) וי"ו דיוותא. (ס') למחוח [צקריהתה] [ר"ן גסס הרמ"ש ומהר"ל וכו"י גסס ח"ת] ע וצריך לכתוב איש בראש (ז) דפא [ס"ה] (°) ואת בסופה : ה פ"א חפרה בחוטי פשתן פסולה : ו אס הטיל בה ג' חוטי נידים כשרה ובכרד שיהיו משולשות ומפני (°) שיש בו פירושים שונים קצריך לצאת ידי כולם ויעשה שלשה חפירי בראשה ושלושה בסופה ושלושה באמצעיתה ותפירה אחת בחלק הרביעי מצד זה ותפירה אחת בחלק הרביעי שמצד האחר : הגה ואס אין לו גידין יותר מוטב לחכור הנשאר בחוטי פשתן מלהניחו בלא הפירה [הנהוט מיימנוי פ"ב וכל נו] אבל אס יש לו גידין יחסור כולם בגידין והתפירה ההיה מנחמן ולא מנפנים [רבינו ירומוס כ"י ח"ד וכו"י גסס ח"ת] :

ז ו צריך (°) להניח שיעור בראש היריעה ובסופה כשתופרה יחד ובמשהו סני : ח ט אין קורין ח (ב) בעבור במגילה (°) הכתובה בין הכתובים ואם קרא לא יצא מאלא אם כן היתה א יתירה על שאר היריעו או חסרה כדי שיהא לה היכר אבל (°) היחיד י קורא בה ואפילו אינה חסירה או יתירה ויוצא בה ידי חובתו ג ודוקא כשהיא כתיבה בגליון כספר תורה :

ט ד מגילה שהיא (ט) נקודה וכן אם כתב בה בדה הראשון ש (י) ברכו ופוטוסי ה אינה נפסלת בכך : י אס אין מגילה כשירה ו קורים אותה (יא) (°) י בחומש בלא ברכה : יא ז אם קרא במגילה גזורה יא יצא : הגה (°) ואס מנרכים עליה ע"ל סימן תרמ"ט (°) לענין לולב הפסול וה"ה כן :

א ח הקורא את המגילה מברך לפניו שלש ברכות ומקרא מגילה ושעשה נסים א (ח) ושהחיינו ובוים

ס"ח או מגילה כתובה בגליון : ולפי"ו אתי שפיר דבעינן שיוציא כל תיבה מסיו קודם שיקרא כמו שכתב בלא כתב . ומיושב קושית המנ"י . והא דלא אמרינן התם דהיה מנח חומש קמיה קומר משום דאתי לא אסיק אדעתיה הא דעפס"ך יישיירו נגדך והא דשעת הרחק קודם ע"ש בגמרא אורח ס' קצ"ב : (שם בסחבר) ס"ד ואת בסופא . ג"ב עיין תשובות ח"ס א

בכונה ומ"ח כ"י י"ב דין ח' מתקמק פל זה ולכן נראה לי דיש לסמוך עליו כשעת הדחק. מ"ח : (ו) להאריך. וכל אלו כבר דרשנו מ"ח ע"י ועיין בגינה ור"ח ח"ח כלל ד"י ס' י"ב (ועיין בספר אליהו רמ"ל כל תקוני כנגלה נענין ספרו ויחזרו הכל על כנון : (ז) דפא. עיין בצנכה"ג כהנה"ח כ"י אות ז' ובאות ט' כי דמעה ג"ה לפניו כנגלה כשבו כתובים פסוק בני המן בח"י דף ח"ס נראה כש"ה נעמוד לחלוין כ"ח"ג' לו דפא ופסול אומ"ע ע"ש. ובגינה ור"ח ח"ח כלל ד"י י"ב כ' דכשרה ע"ש : (ס) בלנור. וי"ד דמקרי

בא"ו דיוותא [בנתיבתה וי"ח לבר : (ג) וי"ו דיוותא. (ס') למחוח [צקריהתה] [ר"ן גסס הרמ"ש ומהר"ל וכו"י גסס ח"ת] ע וצריך לכתוב איש בראש (ז) דפא [ס"ה] (°) ואת בסופה : ה פ"א חפרה בחוטי פשתן פסולה : ו אס הטיל בה ג' חוטי נידים כשרה ובכרד שיהיו משולשות ומפני (°) שיש בו פירושים שונים קצריך לצאת ידי כולם ויעשה שלשה חפירי בראשה ושלושה בסופה ושלושה באמצעיתה ותפירה אחת בחלק הרביעי מצד זה ותפירה אחת בחלק הרביעי שמצד האחר : הגה ואס אין לו גידין יותר מוטב לחכור הנשאר בחוטי פשתן מלהניחו בלא הפירה [הנהוט מיימנוי פ"ב וכל נו] אבל אס יש לו גידין יחסור כולם בגידין והתפירה ההיה מנחמן ולא מנפנים [רבינו ירומוס כ"י ח"ד וכו"י גסס ח"ת] :

ז ו צריך (°) להניח שיעור בראש היריעה ובסופה כשתופרה יחד ובמשהו סני : ח ט אין קורין ח (ב) בעבור במגילה (°) הכתובה בין הכתובים ואם קרא לא יצא מאלא אם כן היתה א יתירה על שאר היריעו או חסרה כדי שיהא לה היכר אבל (°) היחיד י קורא בה ואפילו אינה חסירה או יתירה ויוצא בה ידי חובתו ג ודוקא כשהיא כתיבה בגליון כספר תורה :

ט ד מגילה שהיא (ט) נקודה וכן אם כתב בה בדה הראשון ש (י) ברכו ופוטוסי ה אינה נפסלת בכך : י אס אין מגילה כשירה ו קורים אותה (יא) (°) י בחומש בלא ברכה : יא ז אם קרא במגילה גזורה יא יצא : הגה (°) ואס מנרכים עליה ע"ל סימן תרמ"ט (°) לענין לולב הפסול וה"ה כן :

א ח הקורא את המגילה מברך לפניו שלש ברכות ומקרא מגילה ושעשה נסים א (ח) ושהחיינו ובוים

ס"ח או מגילה כתובה בגליון : ולפי"ו אתי שפיר דבעינן שיוציא כל תיבה מסיו קודם שיקרא כמו שכתב בלא כתב . ומיושב קושית המנ"י . והא דלא אמרינן התם דהיה מנח חומש קמיה קומר משום דאתי לא אסיק אדעתיה הא דעפס"ך יישיירו נגדך והא דשעת הרחק קודם ע"ש בגמרא אורח ס' קצ"ב : (שם בסחבר) ס"ד ואת בסופא . ג"ב עיין תשובות ח"ס א

בכונה ומ"ח כ"י י"ב דין ח' מתקמק פל זה ולכן נראה לי דיש לסמוך עליו כשעת הדחק. מ"ח : (ו) להאריך. וכל אלו כבר דרשנו מ"ח ע"י ועיין בגינה ור"ח ח"ח כלל ד"י ס' י"ב (ועיין בספר אליהו רמ"ל כל תקוני כנגלה נענין ספרו ויחזרו הכל על כנון : (ז) דפא. עיין בצנכה"ג כהנה"ח כ"י אות ז' ובאות ט' כי דמעה ג"ה לפניו כנגלה כשבו כתובים פסוק בני המן בח"י דף ח"ס נראה כש"ה נעמוד לחלוין כ"ח"ג' לו דפא ופסול אומ"ע ע"ש. ובגינה ור"ח ח"ח כלל ד"י י"ב כ' דכשרה ע"ש : (ס) בלנור. וי"ד דמקרי

בא"ו דיוותא [בנתיבתה וי"ח לבר : (ג) וי"ו דיוותא. (ס') למחוח [צקריהתה] [ר"ן גסס הרמ"ש ומהר"ל וכו"י גסס ח"ת] ע וצריך לכתוב איש בראש (ז) דפא [ס"ה] (°) ואת בסופה : ה פ"א חפרה בחוטי פשתן פסולה : ו אס הטיל בה ג' חוטי נידים כשרה ובכרד שיהיו משולשות ומפני (°) שיש בו פירושים שונים קצריך לצאת ידי כולם ויעשה שלשה חפירי בראשה ושלושה בסופה ושלושה באמצעיתה ותפירה אחת בחלק הרביעי מצד זה ותפירה אחת בחלק הרביעי שמצד האחר : הגה ואס אין לו גידין יותר מוטב לחכור הנשאר בחוטי פשתן מלהניחו בלא הפירה [הנהוט מיימנוי פ"ב וכל נו] אבל אס יש לו גידין יחסור כולם בגידין והתפירה ההיה מנחמן ולא מנפנים [רבינו ירומוס כ"י ח"ד וכו"י גסס ח"ת] :